

INGLIZ TILINI O'QITISHDA TINGLAB TUSHUNISHGA O'RGATISHNING SAMARALI USULLARI

KASIMOV AVAZBEK KOMILOVICH

Izboskan tumani Maktabgacha va Maktab ta'limi bo'limi

18-umumiy o'rta ta'lim maktabi ingliz tili fani o'qituvchisi

Abstrakt: Tinglash ko'nikmalarini o'rgatishning samarali, zamonaviy usullari interfaol mashqlardan tortib multimedia resurslarigacha bo'lgan hamma narsani o'z ichiga oladi. Tinglash ko'nikmalarini yakuniy mahsulotga emas, balki o'quv jarayoniga ko'proq e'tibor qaratuvchi oddiy, qiziqarli mashg'ulotlar orqali o'rganish yaxshiroqdir. Katta guruh talabalari bilan ishlayapsizmi yoki kichik guruh bilan ishlayapsizmi, o'quvchilarni yaxshi tinglashni o'rgatish uchun o'z uslublaringizni ishlab chiqish uchun quyidagi misollardan birini qo'llashingiz mumkin.

Key words: listening skills, learning process, interactive exercises

Kalit so'zlar: tinglab tushunish mahoratlari, o'rganish jarayoni, interaktiv mashqlar

Shaxslararo faoliyat

O'quvchi uchun kuchli tinglash ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali va xavfli bo'lmagan usullaridan biri bu suhbatlar va hikoyalar kabi shaxslararo faoliyatdir. O'quvchilarni ikki yoki uch kishidan iborat kichik guruhlariga ajrating, so'ngra ularga bajarish uchun muayyan tinglash faoliyatini bering. Misol uchun, siz bir o'quvchi bilan kompaniyadagi ishga joylashish yoki gazetadagi maqola uchun intervyu olishingiz mumkin. Hatto hikoya qilish faoliyati ham, masalan, "O'tgan yili eng sevimli filmingiz nima edi?" degan savolga javob berishi mumkin, o'quvchilarga bir-birlariga savol berish va keyin faol tinglash ko'nikmalarini mashq qilish imkoniyatini berishi mumkin.

Guruh faoliyati

Katta guruhdagi mashg'ulotlar ham o'quvchilarga tinglash ko'nikmalarini o'rgatish uchun foydali usul bo'lib xizmat qiladi. Siz oddiy guruh faoliyati bilan boshlashingiz mumkin. Birinchi qismda o'quvchilarni besh yoki undan ortiq kishilik guruhlariga ajrating

va ularga bitta sevimli mashg'ulotni yoki kamida ikkita guruh a'zosining qiziqishini o'rganishni buyuring. Faoliyat davomida ularni aniqlovchi savollar berishga undash va agar foydali bo'lsa, eslatma olishlariga ruxsat berishingiz mumkin. Biroq, vaqt o'tishi va ularning ko'nikmalari o'sib borishi bilan siz o'quvchilarni faqat guruh faoliyatining birinchi qismi tugagandan so'ng eslatma yozish bilan cheklashingiz kerak. Ikkinchi bo'limda o'quvchilarni katta doirada o'tirishlarini so'rang, so'ngra har bir o'quvchi o'zi tanishgan guruh a'zolarining ismini, sevimli mashg'ulotlari yoki qiziqishlarini aytib berishini so'rang. Guruh faoliyatining ushbu ikkinchi qismi qo'shimcha tinglash mashqlariga ham yordam berishi mumkin. Misol uchun, siz o'quvchilardan almashish sessiyasi davomida aniqlangan bir qancha sevimli mashg'ulotlari va qiziqishlarini nomlashni so'rashingiz mumkin.

Audio segmentlar

Biz radio dasturlarning audio segmentlari, onlayn podkastlar, o'quv ma'ruzalari va boshqa audio xabarlar orqali tinglash ko'nikmalarini o'rgatishimiz mumkin. Biz ushbu interaktiv tinglash jarayonini sinfda o'quvchilarimiz bilan modellashtirishimiz kerak, so'ngra ularga mashqni mustaqil ravishda takrorlashni buyuramiz. Birinchidan, o'quvchilarga audio segment mazmunidan nimani o'rganishni xohlayotganini ko'rib chiqish orqali tinglashga tayyorgarlik ko'rishni so'raymiz. Ular ushbu g'oyalarni yozib bo'lgach yoki bir-birlari bilan maslahatlashib bo'lgandan so'ng, agar foydali bo'lsa, o'quvchilarga eslatma olishlariga imkon beruvchi audio segmentni eshittiramiz. O'ziga ishonch va mashqni bajarish tajribasiga ega bo'lgandan so'ng, ushbu mashqni takrorlaymiz, lekin o'quvchilarga audio segment tugaguniga qadar gapirmasliklarini eslatib o'tmiz. Biz qisqaroq yoki uzunroq audio segmentlardan foydalanishimiz mumkin va ushbu turdagi mashqlar uchun qulayroq yoki qiyinroq materialni tanlashimiz ham mumkin.

Video bo'limlari

Tinglash ko'nikmalarini o'rgatish uchun yana bir foydali manba - bu qisqa eskizlar, yangiliklar dasturlari, hujjatli filmlar, intervyu bo'limlari va dramatik va komediya materiallarini o'z ichiga olgan video segmentlar. Audio segmentlarda bo'lgani kabi, o'quvchilarimizning mahorat darajasiga qarab video segmentning qismi va uzunligini tanlaymiz. O'quvchilarimiz bilan avval segmentni hech qanday tovushsiz tomosha qilamiz va birgalikda muhokama qilamiz. O'quvchilarni segmentning mazmuni nima deb o'ylashlarini aniqlashga undash yaxshi samara beradi. So'ngra, segmentni yana bir bor tomosha qilamiz, bu safar ovozli, bu o'quvchilarga o'z mahorat darajasi uchun foydali bo'ladi. Video segmentini tugatgandan so'ng, biz o'quvchilardan segmentning qisqacha xulosasini yozishni so'rashimiz mumkin yoki biz guruh bo'lib segment o'quvchilar tasavvur qilganidan qanchalik farq qilganini muhokama qilish uchun vaqt ajratishimiz ham kerak bo'ladi.

Yo'naltiruvchi maslahatlar

Tinglashni o'rgatishda qaysi usuldan foydalansangiz ham, sizga ham, o'quvchilaringizga ham o'quv jarayonini boshqarishga yordam beradigan bir nechta asosiy maslahatlarni yodda tuting.

Birinchisi, taxminlaringizni oddiy tuting, chunki hatto eng tajribali tinglovchi ham xabarni to'liq va aniq eslay olmaydi.

Ikkinchidan, o'quvchilarga nafaqat aniq savollar berish, balki xato qilish imkoniyatini yarating.

Uchinchidan, o'quvchilarga o'zlarining qobiliyatlari va ishonch darajasiga mos keladigan faoliyatni rivojlantirish orqali muloqot muammolarini boshqarishga yordam bering va keyin qanchalik kichik bo'lsa ham, qanday yaxshilanishlarini nishonlash orqali ishonchlarini mustahkamlang.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- Listening: The Forgotten Skill, A Self-Teaching Guide; Madelyn Burley-Allen; 1995
- Teaching Listening (Learning Through Listening website)
- Teaching Listening Tips from National Capital Language Resource Center
- Teaching Children Listening Skills